

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 187/2023-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Dudíťa (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], proti postupu Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 57/2018 a jeho uzneseniu z 15. marca 2022 a postupu Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tos 94/2022 a jeho uzneseniu zo 17. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bolo 14. februára 2023 doručené podanie označené ako sťažnosť proti porušovaniu základných práv a slobôd podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní o námietke zaujatosti na Okresnom súde Košice II (ďalej len „okresný súd“) označenom v záhlaví a v konaní o sťažnosti proti uzneseniu o námietke zaujatosti vedenom na Krajskom súde v Košiciach (ďalej len „krajský súd“). Sťažovatelia sami uvádzajú, že zvolili formu sťažnosti „*bez náležitostí*“, čo odôvodnili účelom zachovania lehoty na jej podanie. Zaviazali sa na jej doplnenie s náležitosťami v čo najkratšom čase. Ústavná sťažnosť s odôvodnením bola následne doručená ústavnému súdu 21. februára 2023 a je ňou namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom v záhlaví označených konaniach všeobecných súdov a ich rozhodnutiami. Sťažovatelia navrhujú zrušiť napadnuté rozhodnutia ako nezákonné a vec vrátiť späť na ďalšie konanie a rozhodnutie. Navrhujú tiež priznať náhradu trov týchto konaní vedených všeobecnými súdmi a konania vedeného pred ústavným súdom. Žiadajú aj o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a priloženého rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že v trestnej veci vedenej na okresnom súde proti obžalovanému [REDAKOVANÉ] pod sp. zn. 6 T 57/2018 podali sťažovatelia 21. februára 2022 námietku zaujatosti proti konajúcemu sudcovi. Na hlavnom pojednávaní konanom 15. marca 2022 vyhlásil okresný súd napadnuté uznesenie, ktorým rozhodol, že podľa § 31 ods. 1 s použitím § 32 ods. 3 Trestného poriadku samosudca JUDr. Ján Lokša nie je vylúčený z prejednávanej veci. Sťažovateľ [REDAKOVANÉ], ktorý bol ako poškodený prítomný na hlavnom pojednávaní, zahlásil po vyhlásení uznesenia sťažnosť. Po doručení písomného vyhotovenia uznesenia sťažovatelia doplnili sťažnosť, o ktorej krajský súd rozhodol napadnutým uznesením zo 17. októbra 2022 tak, že sťažnosť poškodeného [REDAKOVANÉ] zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného zákona. Sťažovateľ [REDAKOVANÉ] je bratom [REDAKOVANÉ], ktorý ho splnomocnil na zastupovanie.

3. Krajský súd v napadnutom uznesení uviedol, že zo spisového materiálu zistil, že sťažovatelia podali 21. februára 2022 námietku zaujatosti, ktorú odôvodnili tým, že im bol odopretý prístup do pojednávacej miestnosti. Na hlavnom pojednávaní z 15. marca 2022 poškodený [REDAKOVANÉ] zotrval na námietke zaujatosti a ako dôvod uviedol neumožnenie účasti na predchádzajúcom hlavnom pojednávaní, na ktorom boli vypočúvaní traja svedkovia. Po vznesení námietky zaujatosti sudca poškodeného upovedomil, že vzhľadom na (vtedy) účinné opatrenie predsedu súdu nemohli byť do pojednávacej miestnosti vpustené osoby, ktoré neboli očkované, prekonané a nemohli preukázať negatívny test. Poškodený bol zároveň poučený, že sa nemôže nechať zastupovať splnomocnencom, ktorý má v prejednávanej veci postavenie svedka. Krajský súd nezistil skutočnosti pre záver, že samosudca JUDr. Lokša by mal k veci alebo osobám, ktorých sa vec týka, taký pomer, ktorý by zakladal pochybnosť o jeho nezaujatosti. Nezistil, že by bol činný ako niektorá z osôb podľa § 31 ods. 2 a 4 Trestného poriadku. Aj zo samotného vyjadrenia samosudcu vyplýva, že k osobám obžalovaného, poškodeného a ďalším stranám aj k veci je bez akéhokoľvek pomeru a nemá pomer ani k inému orgánu činnému v trestnom konaní. Vysvetlenie samosudcu poškodenému o nemožnosti jeho vpustenia do pojednávacej miestnosti z dôvodu prijatých opatrení nemožno podľa krajského súdu považovať za zaujatý postup voči poškodenému. Možno vyvodiť záver, že existuje dostatočná formálna nestrannosť zákonného sudcu, pretože neboli preukázané žiadne skutočnosti tvoriace objektívny základ na vznik pochybností o nedostatku jeho nezávislosti a skutočné riziko nespravodlivosti. Napokon krajský súd uviedol, že poškodený namietal procesný postup sudcu a podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku sa o takejto námietke nekoná. Prípadné nedostatky v postupe pri vykonávaní dôkazov a ich hodnotení je možné uplatňovať v opravnom prostriedku proti rozhodnutiu (rozsudku), ak ich strany považujú za nesprávne.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Uznesenie z 15. marca 2022 bolo vyhlásené účelovo, pretože samosudca má pomer k orgánu činnému v trestnom konaní, Okresnej prokuratúre Košice II, ktorá asi „komplet celá“ je zaujatá až alergická voči sťažovateľom. Sťažovatelia uvádzajú, že námietka zaujatosti podaná 21. februára 2022 obsahovala aj námietku voči zneniu zápisnice z hlavného pojednávania z 25. januára 2022.

5. Z dôvodu zaujatosti voči sťažovateľom sa v napadnutom konaní okresného súdu vytvára všetko možné aj nemožné, aby im bolo úplne odopreté alebo aspoň maximálne sťažené kladenie nimi

pripravených otázok svedkom a obžalovanému. Samosudca im bránil dokonca v prítomnosti na hlavnom pojednávaní z 25. januára 2022 v rýdzom postavení buď poškodeného, alebo jeho splnomocnenca. Už na prvý pohľad je zrejmé, že JUDr. Lokša svojím konaním, resp. poprekrúcaným tvrdením o pravom predmete nevpustenia sťažovateľov do pojednávacej miestnosti 25. januára 2022 je tou rýdzou osobou v tom blízkom priateľskom vzťahu buď priamo k obžalovanému, alebo osobám, ktoré sa ho snažia vyvinúť pred súdom. Zároveň je v nepriateľskom vzťahu k sťažovateľom.

6. Podľa sťažovateľov celé odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu je len o tom, ako by sa dalo obísť ich tvrdenie, že 25. januára 2022 [REDAKOVANÉ] nebol vpustený ani do budovy okresného súdu a členom justičnej stráže mu bolo oznámené, že ho JUDr. Lokša nepotrebuje znova vypočúvať, keďže už bol vypočutý. Ak by krajský súd skutočne zisťoval, či poškodenému samosudca vysvetlil, že vzhľadom na opatrenia predsedu súdu proti šíreniu ochorenia COVID-19 nemohli byť do pojednávacej miestnosti vpustené označené osoby, zistil by, že už len tieto tvrdenia sa nezakladajú na pravde. Teda je tu učebnicový dôvod na konštatovanie existencie minimálne nepriateľského vzťahu voči sťažovateľom, ktorý je možné dokázať nezákonným procesným postupom sudcu JUDr. Lokšu, a to výlučne už v konaní o námietke zaujatosti. Krajský súd pozabudol, že sťažovatelia môžu podľa § 307 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku podať odvolanie proti rozsudku len pre nesprávnosť výroku o náhrade škody.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavnou sťažnosťou sťažovatelia namietajú porušenie označených práv postupom a napadnutým rozhodnutím okresného súdu, ktorým nebol namietajúci sudca vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania vo veci obžalovaného, a následným rozhodnutím krajského súdu, ktorým bola sťažnosť zamietnutá.

8. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní ústavný súd preskúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. Podanie sťažovateľov doručené 14. februára 2023 nemá všeobecné náležitosti návrhu podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde, keďže z neho nie je zrejmé, akého rozhodnutia a na základe akých dôvodov sa sťažovatelia domáhajú. Neobsahuje označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovatelia tvrdia, a konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo dôjsť k porušeniu ich základných práv a slobôd [§ 123 ods. 1 písm. c) a d) zákona o ústavnom súde].

10. Naproti tomu podanie doručené 21. februára 2023 už obsahuje viacero zo všeobecných náležitostí návrhu. Nie je k nemu priložené plnomocnenstvo na zastúpenie sťažovateľov v konaní (§ 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde), ale sťažovatelia žiadajú o ustanovenie právneho zástupcu. Podanie obsahuje už aj označenie porušených základných práv a slobôd, opis skutkových dôvodov a formuláciu petitu.

11. Ústavný súd vyhodnotil, že nemá dôvod na to, aby sťažovateľov vyzýval na doplnenie ústavnej sťažnosti. Pre potreby posúdenia splnenia podmienok konania vychádzal z tvrdenia sťažovateľov, že napadnuté uznesenie krajského súdu zo 17. októbra 2022 bolo doručené sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] 14. decembra 2022. Posledným dňom dvojmesačnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde bol utorok 14. februára 2023.

12. Sťažovatelia si boli vedomí formálnych a obsahových nedostatkov svojho podania zo 14. februára 2023 a ústavnú sťažnosť so zákonom vyžadovanými náležitosťami fakticky podali až 21. februára 2023, teda po uplynutí zákonnej lehoty. Prístup sťažovateľov obchádza účel § 124 prvej vety zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom zmeškanie tejto lehoty nemožno odpustiť (MACEJKOVÁ, I., BÁRÁNY, E., BARICOVÁ, J., FIAČAN, I., HOLLÄNDER, P., SVÁK, J. a kolektív. *Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár*. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 939.). Akceptovanie prístupu sťažovateľov by akémukoľvek inému sťažovateľovi umožnilo vedomé podávanie neúplných ústavných sťažností s výhradou ich následného doplnenia po uplynutí lehoty podľa § 124 zákona o ústavnom súde.

13. Ústavný súd rekapituluje, že ústavnú sťažnosť, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou a dohovorom garantovaných práv postupom okresného súdu a krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 6 T 57/2018 a 4 Tos 94/2022 a ich uzneseniami z 15. marca 2022 a 17. októbra 2022 a ktorá bola ústavnému súde doručená 21. februára 2023 (osobne), podali zjavne po uplynutí zákonom ustanovenej dvojmesačnej lehoty na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

14. V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje kogentné ustanovenie § 124 zákona o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (napr. m. m. III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, III. ÚS 14/03). Nevyhnutnosť dodržania zákonnej lehoty podľa § 124 zákona o ústavnom súde nemožno obchádzať akýmkoľvek imperfektným podaním „pro forma“, a tak sa zvýhodniť oproti iným sťažovateľom rešpektujúcim potrebu zachovať dotknutú lehotu (IV. ÚS 642/2022).

15. Na základe uvedeného ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

16. Iba nad rámec uvedeného záveru ústavný súd dodáva, že vzhľadom na zistenie, že napadnuté uznesenie krajského súdu zo 17. októbra 2022 bolo doručované len sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] (ktorý je v trestnom konaní poškodeným), a nie aj [REDAKOVANÉ], posúdil aj materiálnu stránku ústavnej sťažnosti. Ani tento eventuálny prieskum však nevedol k inému rozhodnutiu ako odmietnutiu ústavnej sťažnosti.

17. Dôvodom je princíp subsidiarity, na ktorom je založená právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Jeho uplatnenie znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľov a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv

prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu príslušný zákon na to poskytuje. Trestné konanie od svojho začiatku až do konca je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07).

18. V prebiehajúcom trestnom konaní, resp. v konaní, ktoré bolo iba začaté, možno i prípadné protiústavné procesné vady napraviť počas celého konania obvyklým a zákonom predvídateľným spôsobom, a to predovšetkým samotnými všeobecnými súdmi. Sťažovateľmi podanú ústavnú sťažnosť možno v tomto momente hodnotiť ako predčasne podanú, pretože prípadnú zaujatosť zákonného sudcu, môžu ešte namietat' v rámci riadnych, resp. mimoriadnych opravných prostriedkov.

19. Sťažovatelia ústavnému súdu neuviedli žiadne okolnosti (výnimky), ktoré by odôvodňovali potrebu ingerencie ústavného súdu a uplatnenie jeho právomoci už v uvedenom štádiu trestného konania, a preto ústavná sťažnosť sťažovateľov by aj v prípade jej včasného podania bola ústavným súdom odmietnutá pre jej neprípustnosť, t. j. podľa § 132 ods. 2 a § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu